

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 29 ноември 2021 г.
(OR. en)

14484/21

Междуетноститутуционално досие:
2021/0255(NLE)

EDUC 398
JEUN 148
SOC 705
RECH 544
DIGIT 176

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	13621/21
Относно:	Препоръка на Съвета относно подходите за смесено обучение с цел висококачествено и приобщаващо основно и средно образование

Приложено се изпраща на делегациите препоръката на Съвета относно подходите за смесено обучение с цел висококачествено и приобщаващо основно и средно образование, приета от Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му от 29—30 ноември 2021 г.

**ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно подходите за смесено обучение с цел
висококачествено и приобщаващо основно и средно образование**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално
членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

КАТО ИМА ПРЕДВИД, че:

1. Пандемията от COVID-19 засегна и оказа безпрецедентен натиск върху системите за образование и обучение в целия свят и в Съюза. Ограниченията за обществото доведоха до значителни промени в преподаването и ученето, както и в общуването и сътрудничеството в рамките на общностите за образование и обучение¹. Те оказаха въздействие върху учащите, техните семейства, учителите, обучителите, ръководителите на институции, както и върху специалистите от общността, които осигуряват подкрепа в областта на образованието, като например социалните работници, психолозите, други осъществяващи консултации специалисти, здравните специалисти и обучаващите в областта на културата. Държавите членки успяха бързо да мобилизират решения и подкрепа за дистанционното обучение, като в много случаи използваха цифровите технологии. Бяха извлечени полезни поуки относно новите възможности в областта на образованието и обучението, включително за същественото подобряване на цифровите умения и компетентности на учителите и по-тесните връзки между училищата и по-широката общност. Много държави членки обаче се сблъскаха със слабости в системата поради широко разпространената липса на готовност и ресурси за възприемането на различен подход към преподаването и ученето, което постави на преден план и задълбочи съществуващите неравенства, пропуски и нужди². Системите за образование и обучение трябва да ги преодолеят, както и да подобрят устойчивостта си, да се справят по-добре и да се приспособят към променящите се обстоятелства в бъдеще.

¹ Заключение на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението, ОВ С 212 I, 26.6.2020 г., стр. 9.

² Вж. работен документ на службите на Комисията SWD(2021) 219 final, част 1, стр. 6 (бележка под линия 2).

2. В заключенията на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението, държавите членки се приканват „да възобновят ученето и преподаването на живо“ и в допълнение да предоставят „възможности за дистанционно, цифрово и смесено обучение“, като същевременно обърнат „допълнително внимание на осигуряването на равни възможности“. Освен това в заключенията на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието³ Комисията се приканва „да предприеме последващи действия, в тясно сътрудничество с държавите членки и въз основа на доказателства“, във връзка с посочените заключения, „с цел споделено разбиране на равнището на Съюза относно подходите за ефективни, приобщаващи и ангажиращи процеси на дистанционно обучение“.
3. В плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. се представя визията на Европейската комисия за висококачествено, приобщаващо и достъпно цифрово образование в Европа. С него се отправя призив за предприемане на действия, насочени към засилване на сътрудничеството на европейско равнище с цел извличане на поуки от пандемията от COVID-19 и подготвяне на системите за образование и обучение за цифровата ера. Освен това се подчертава потенциалът на технологиите за улесняване на въвеждането на по-достъпен, гъвкав, персонализиран и насочен към учениците учебен подход. Планът е насочен към преодоляване на неравенствата в образованието и обучението, когато липсват цифрови умения и компетентности, достъп до подходящи инструменти и надеждна онлайн свързаност. В него се подчертава необходимостта от укрепване на цифровия капацитет в системите за образование и обучение.

³ ОВ С 415, 1.12.2020 г., стр. 22.

4. Осигуряването на стимули за развиването на компетентности е една от целите на европейското пространство за образование, в което „да се използва напълно потенциалът на образованието и културата като движеща сила за създаването на работни места, социална справедливост и активно гражданско участие, както и като начин да изживеем европейската си идентичност в цялото ѝ многообразие“⁴. Съгласно резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)⁵ европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението е насочено основно към осигуряването на подкрепа за по-нататъшното развитие на системите за образование и обучение в държавите членки, които имат за цел да гарантират личностната, социалната и професионалната реализация на всички граждани, като същевременно се насърчават демократичните ценности, равенството, социалното сближаване, активното гражданско участие и межкултурният диалог, както и устойчивият икономически просперитет, екологичният и цифровият преход и пригодността за заетост.
5. Европейският стълб на социалните права⁶ посочва като свой пръв принцип, че всеки има право на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот, с цел да поддържа и придобива умения, които му дават възможност да участва пълноценно в обществото и успешно да осъществява преходи на пазара на труда. Принцип 11 от стълба гласи, че децата от семейства в неравностойно положение имат право на специални мерки за насърчаване на равните възможности. Ефективното спазване на тези принципи в голяма степен зависи от решителността и действията на държавите членки. Действията на равнището на ЕС могат да допълнят националните действия, като Комисията представи приноса си в плана за действие на Европейския стълб на социалните права⁷.

⁴ COM(2017) 673 final.

⁵ ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр. 1.

⁶ ОВ С 428, 13.12.2017 г., стр. 10.

⁷ COM(2021) 102 final.

6. В европейската програма за умения⁸ се определят действията, които да помогнат на отделните лица и на предприятията да развиват повече и по-добри умения и да ги оползотворяват, като се укрепва устойчивата конкурентоспособност и се изгражда устойчивост за реагиране при кризи въз основа на поуците, извлечени по време на пандемията от COVID-19; освен това тя предлага да се насърчава образованието в сферата на науките, технологиите, инженерството и математиката по линия на действия за научни изследвания и иновации.
7. В препоръката на Съвета за създаване на Европейска гаранция за децата⁹ държавите членки се приканват да гарантират ефективен и свободен достъп до образование и училищни дейности за децата в нужда (т.е. децата, изложени на риск от бедност или социално изключване). В стратегията на ЕС за правата на детето¹⁰ се призовава за създаване на приобщаващо, качествено образование.
8. В един бързо променящ се и силно взаимно свързан свят всеки човек се нуждае от широк набор от компетентности, които трябва да развива непрекъснато през целия си живот. Ключовите компетентности, определени в европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот¹¹, имат за цел да положат основите за постигане на по-равноправни и по-демократични общества. Тези компетентности отговарят на необходимостта от приобщаващ и устойчив растеж, социално сближаване и по-нататъшно развитие на демократичната култура.

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ ОВ L 223, 22.6.2021 г., стр. 14.

¹⁰ COM(2021) 142 final.

¹¹ ОВ C 189, 4.6.2018 г., стр. 7.

9. В препоръката на Съвета относно ключовите компетентности за учене през целия живот¹² се посочва, че за развиването на ключовите компетентности спомага насърчаването на разнообразни учебни подходи и условия, включително на подходящото използване на цифрови технологии; осигуряването на подкрепа за персонала в сферата на образованието и за други заинтересовани страни, подпомагащи процесите на учене, включително семействата; подпомагането и по-нататъшното разработване на оценяването и валидирането на ключови компетентности, придобити в различни среди; и задълбочаването на сътрудничеството в образованието и между образователните, обучителните и учебните среди на всички равнища и в различните области.
10. В препоръката на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост¹³ се предлага модернизирана визия на политиката на ЕС за ПОО, включително неговата цифровизация и използването на смесени форми на обучение. В Декларацията от Оснабрюк относно професионалното образование и обучение като фактор за възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика се посочва, че цифровото обучение може да играе важна и допълваща роля¹⁴.
11. В Заключенията на Съвета относно европейските учители и обучители за бъдещето¹⁵ се отчита, че учителите, обучителите и директорите на училища са основна движеща сила на образованието и обучението и следва да бъдат включени в създаването на политики в областта на образованието и обучението, като разполагат с автономност при прилагането на тези политики на практика, но също така трябва да се подпомагат от всеобхватен подход към първоначалното образование на учителите и обучителите, въвеждането в работата и непрекъснатото професионално развитие.

¹² ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1.

¹³ ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1.

¹⁴ Приета на 30 ноември 2020 г.

¹⁵ ОВ С 193, 9.6.2020 г., стр. 11.

12. Пандемията засили дългогодишните опасения за физическото, психичното и емоционалното благосъстояние на децата и младите хора. На всички деца и млади хора следва да се осигури подкрепата, от която се нуждаят, за да се радват на здравословен и активен начин на живот¹⁶, като се стимулират положителни навици през целия живот, и следва да имат възможността да участват в спортни и други физически занимания, подобряващи двигателните умения и стимулиращи психичното и емоционалното благосъстояние. Освен това децата и младите хора се нуждаят от подкрепа за психичното и емоционалното си благосъстояние по време на ученето, включително при изпълнението на учебни задачи в трудни условия и за разбирането на безопасното и отговорно поведение в интернет¹⁷. Необходима е също така подкрепа за онези учаци, които прекарват продължителни периоди от време далеч от подкрепата на своите семейства, връстници или училищен персонал. Важно е също така да се определят областите, в които е необходимо подобрене и коригиращи действия, за да се преодолеят загубите на знания и въздействието върху благосъстоянието.
13. Макар и да признава изцяло значението на присъственото обучение, ученето по различни начини и в различни среди, включително в училището, у дома, на открито, в културни обекти, на работни места и в цифрова среда, може да мотивира децата и младите хора да развиват своите общи компетентности. Това от своя страна може да им помогне да разберат и да бъдат мотивирани от значението на формалното образование и обучение за живота им в обществото и да увеличи активната им ангажираност по отношение на местните и глобалните предизвикателства, например свързаните с устойчивостта, околната среда и изменението на климата.

¹⁶ Например на равнище ЕС Европейската комисия стартира инициативата „Здравословен начин на живот за всички“ (HealthyLifestyle4All) като двугодишна кампания, в рамките на която спортът и активният начин на живот се свързват със здравето, храните и други политики.

¹⁷ Вж доклада на Съвместния изследователски център „The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and recent international datasets“ (Di Pietro, G., Biagi, F., Dinis Mota Da Costa, P., Karpinski, Z. и Mazza, J., 2020 г.).

14. Образованието е основно право на човека и право на детето. Достъпът до него трябва да бъде гарантиран, независимо от средата, в която се извършва — в училището, в друга физическа среда, дистанционно или в съчетание от всички тях — и независимо от различните лични и социални обстоятелства на учащите. Отвъд пандемията, като се отчита изцяло значението на присъственото обучение в училището, подходите за смесено обучение представляват възможност да се подобри качеството, релевантността и приобщаващият характер на образованието и обучението, например по-доброто осигуряване на обучение в селските и отдалечените райони, включително най-отдалечените региони и островните общности, както и за други учащи, които (временно) не могат да посещават училище през цялото време: онези от тях, които са част от пътуващи общности или пътуващи с цел трудова заетост; млади хора, полагащи грижи; тези със здравословни проблеми или пребиваващи в болници и центрове за грижи; тези, които са ангажирани в тренировки на високо равнище; и заетите с професионално образование и обучение или платена работа. Всички среди и инструменти следва да бъдат еднакво достъпни за малцинствените групи, децата и младите хора с увреждания или в социално-икономическо неравностойно положение и следва да не водят до дискриминация или сегрегация.
15. С подходите за смесено обучение се отчита значението на училището като споделено пространство за личностни и социални взаимодействия, което само по себе си е важно за ученето като начин за разбиране и осмисляне на света. В това отношение са важни както училищната архитектура, така и дизайнът на училищните пространства.
16. Подходите за смесено обучение могат да стимулират развиването на общи компетентности поради разнообразието от учебни задачи и инструменти, които могат да обхващат. Използването на цифрови технологии, включително чрез свързването на устройства онлайн, може да улесни взаимодействието на учащия с други учащи, учебни програми и други източници на информация, и да подпомогне присъственото обучение и ученето в различни среди. Придобиването на цифрови компетентности и на компетентности в областта на данните може да бъде улеснено чрез подходите за смесено обучение. Допълнителното използване на научно оборудване, отворени образователни ресурси, занаятчийски инструменти, реалии (предмети, които се намират и се използват в ежедневието), публикувани текстове, както и инструменти за писане и за визуални изкуства може да подпомогне креативността и личното изразяване както индивидуално, така и в сътрудничество.

17. Подходите за смесено обучение изискват съгласуван подход за цялата система, така че да се създадат благоприятни условия. Това включва ангажиране на практикуващи специалисти с експертен опит в различни области и насърчаване на сътрудничеството със съответната общност, чрез което се стимулира споделяната отговорност за развитието на децата и младите хора. Ефективността на систематичните мерки в подкрепа на подходите за смесено обучение ще зависи също така от установяването и подкрепата за връзки между различните елементи на екосистемата, между местните, регионалните и националните органи за образование и обучение; сектора на образователните ресурси (предоставяне на технологии, издателска дейност и друго оборудване за учебната програма); институциите за научни изследвания, образование и обучение; общностите; организациите и инициативите на гражданското общество; както и семействата и самите учащи, независимо от техните нужди или способности.
18. Подходите за смесено обучение са широко разпространена практика в първоначалното професионално образование и обучение¹⁸; пандемичните ограничения обаче поставиха под въпрос капацитета на институциите и организациите да осигуряват учене в процеса на работа и да поддържат комуникацията с учителите и наставниците и оказаха въздействие върху предоставянето на възможности за чиракуване. Намаляването на достъпа до практически дейности изведе на преден план вече установената необходимост професионалното образование и обучение да се възползва от цифровите технологии, включително цифровите устройства и платформите за учене, електронните портфолиа, както и разширената реалност и виртуалната реалност за симулации. Освен това то засили необходимостта от разбиране и координиране на начините, по които цифровите технологии се използват за учене в различните среди (например на място в училище или по време на стаж в предприятие), така че учащите да се подготвят за живота и за бъдещия пазар на труда.

¹⁸ Първоначалното професионално образование и обучение обикновено се провежда в гимназиалния етап на средното образование и след завършване на средно образование, преди учениците да започнат професионалния си живот. То се провежда или в училищна среда (главно в класната стая), или в работни условия, като например учебни центрове и предприятия, в зависимост от системите за образование и обучение и икономическите структури.

19. Значението и релевантността на неформалното учене проличават от опита, придобит чрез работата с младежта, доброволческия труд и участието в културни дейности, включително масовия спорт. Неформалното учене играе важна роля в подкрепа на развитието на основни междуличностни, комуникационни, когнитивни и личностни умения, включително, наред с другото, креативност, които улесняват прехода на младите хора към зрелостта, активното гражданско участие и професионалния живот¹⁹. Набелязването на нови начини за учене включва по-добро сътрудничество между средите за формално и неформално учене²⁰.
20. Настоящата препоръка е в пълно съответствие с принципите на субсидиарност и на пропорционалност. В нея се отчита, че степента на автономност, с която се ползват институциите за образование и обучение, се различава съществено между отделните държави членки. В някои държави членки институциите за образование и обучение, институциите за подготовка на учители, както и учителите и обучителите, се ползват с висока степен на автономност. Препоръката ще бъде изпълнена в съответствие с националните обстоятелства.

¹⁹ Заключение на Съвета относно ролята на работата с младежта за подпомагане на развитието на основни житейски умения у младите хора, които улесняват успешния им преход към зрелостта, активното гражданство и професионалния живот, ОВ С 189, 15.6.2017 г., стр. 30.

²⁰ Заключение на Съвета относно максималното използване на масовия спорт за развиването на трансверсални умения, по-специално сред младите хора, ОВ С 172, 27.5.2015 г., стр. 8.

Като се взема предвид следното определение за „смесено обучение“:

за целите на настоящата препоръка смесеното обучение във формалното образование и обучение включва различни подходи и се разбира като възприемане от страна на училището (в основното и средното образование, включително професионалното образование и обучение), преподавателя, учителя или учащия на повече от един подход в учебния процес:

- съчетаване на ученето в училището и ученето в друга физическа среда извън училищната (или с присъствието на учител/обучител или, при дистанционното обучение, с разделение по отношение на мястото и/или времето);
- съчетаване на различни инструменти за обучение, които могат да бъдат цифрови (включително учене онлайн) и нецифрови.

Като използват своята професионална педагогическа преценка, учителите, обучителите и училищата ще подбират и улесняват използването на тези подходи като част от ангажиращи и ефективни учебни задачи, които подпомагат развитието на общи компетентности, в зависимост от възрастта, способностите и личната ситуация на учащите и планираните учебни резултати.

Друга физическа среда може да включва например, от една страна: дома; болници (в случая на болни или ранени деца); и, от друга страна, културни институции и институции на паметта; стопанства, предприятия и други работни места; природни обекти и места на открито; спортни и младежки пространства.

Дистанционното обучение се определя като учене, при което учителят/обучителят е разделен от учащия по отношение на мястото и/или времето, като се вземат предвид националните обстоятелства.

Ученето онлайн се определя като учене, което се осъществява с помощта на цифрови технологии с оглед свързване на различни устройства и улесняване на взаимодействието между учащия и учителите, обучаващите или друг персонал в сферата на образованието, или други учащи, с цел възприемане на учебно съдържание или друга информация, така че да бъдат постигнати целите на учебните програми.

Цифровите инструменти за учене могат да включват, например: интелигентни дъски и проектори за съвместна работа в класните стаи; мобилни устройства, планшети и лаптопи с приложения за проектиране, проучване и споделяне на работата; телевизия и радио за проследяване на предавания; както и инструменти за разширена и виртуална реалност и приложения за засилена интерактивност. Цифровите инструменти за учене не винаги трябва да бъдат свързани с интернет.

ПРЕПОРЪЧВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ:

1. Въз основа на поуките, извлечени в контекста на кризата с COVID-19, да подкрепят възстановяването и подготвеността на системите за образование и обучение, като обърнат внимание на последиците от пандемията за учащите, учителите, обучителите и друг персонал в сферата на образованието, да разработят дългосрочен стратегически подход за смесено обучение и да градят върху успешните иновации, въведени или изпитани по време на пандемията, за споделяне и разширяване на добрите практики, в съответствие с принципите, установени в настоящата препоръка²¹. Тези иновации не заместват, а допълват ученето на място и присъственото обучение.

²¹ Рамката за смесеното обучение, представена в работния документ на службите на Комисията SWD (2021) 219 final, може да представлява основа за специфични действия, адаптирани според ситуациите в държавите.

2. Да подкрепят учащите чрез обмисляне на следните мерки:

Като пряк отговор на кризата:

- а) Предоставяне на допълнителни възможности и целенасочена подкрепа на учащите за отстраняване на учебните загуби, причинени от частичното затваряне на училищата и ограниченията за присъственото обучение, особено за онези, които имат трудности в ученето, имат специални образователни потребности, принадлежат към групи в неравностойно положение или са засегнати по друг начин от нарушаването на образователния и обучителния процес. Това например може да включва по-голяма индивидуализирана подкрепа и персонална подготовка, системи за наставничество (включително партньорско наставничество), приобщаващи учебни общности, допълнителни преподавателски ресурси, назначени за класа (напр. съвместно преподаване), по-голяма подкрепа чрез съвети, допълнително време за учене през учебната година и/или ваканциите и достъп до допълнителни учебни среди, като например обществени библиотеки и обществени пространства, както и до извънкласни услуги с педагогическа подкрепа.
- б) Определяне на физическото и психичното благополучие на учащите и техните семейства като приоритет. Това би могло да включва: засилване на психологическата подкрепа и разработване на насоки за психичното здраве; включване в училищните цели на политики за благосъстоянието на учащите и за борба с тормоза; процеси за мониторинг и осигуряване на качеството (като част от редовната работа за осигуряване на качеството или училищните инспекции или в контекста на специални оценки на положението в училищата в контекста на пандемията); назначаване на специализиран персонал или улесняване на достъпа до квалифицирани специалисти и услуги за психично здраве и подкрепа.

- в) Стимулиране на изграждането на цифрови умения и компетентности на всички учащи и техните семейства, като се вземат предвид цифровото разделение и неравенството между половете в областта на цифровите технологии, като същевременно се преодоляват всички стереотипи и предубеждения, включително свързаните с пола стереотипи и предубеждения по отношение на пола, и стимулиране на цифровия капацитет на системите за образование и обучение чрез насърчаване на инвестициите на равнището на училищата и на общностите в налични устройства и свързаност и чрез осигуряване на възможности за подобряване на цифровите умения и компетентности, включително чрез използване на технологии за комуникация, както за независимо, така и за съвместно учене и за самооценка с цел допълнително подобряване на ученето. Извършване на инвестиции и реформи, предвидени в националните планове и в плановите по Механизма за възстановяване и устойчивост с цел да се гарантира, че всички учащи могат да имат достъп до необходимото оборудване и възможности за учене.

С цел подкрепа за възстановяването и дългосрочната подготвеност на образованието и обучението:

- г) Проучване на начини за разработване на подходи за смесено обучение в основното и средното образование, включително професионалното образование и обучение, в полза на всички учащи и за гарантиране на трайно положително въздействие върху преподаването и ученето, адаптирани спрямо възрастта, способностите, специфични потребности и учебните цели на учащите, като същевременно напълно се отчита стойността на ученето в училище и присъственото обучение. Това може да включва засилване на разработването и внедряването на различни инструменти за учене с цел да се осигурят възможности за проучване и изразяване, включително развитието на грамотност в науките и на цифрова и медийна грамотност; подкрепа за ученето, съчетаващо различни среди с цел обогатяване на учебния опит; създаване на подходящ баланс между воденото от учителя и воденото от ученика учене от една страна и съвместното и независимото учене от друга страна; изпитване на методи за учене, за да станат новите възможности привлекателни и да се предлагат по-добри решения за учене както за учащите, така и за учителите.

д) Използване на подходи за смесено обучение като начин за подкрепа на благосъстоянието, независимостта и персонализираното учене на учащите (като се имат предвид възрастта, способностите и специалните учебни потребности на учащите) и за развитие на тяхната „личностна компетентност, социална компетентност и компетентност за придобиване на умения за учене“ (една от осемте „Ключови компетентности за учене през целия живот“²², допълнително разработени в инициативата за Европейска рамка LifeComp²³).

3. Да подкрепят учителите и обучителите чрез обмисляне на следните мерки:

Като пряк отговор на кризата:

а) Подкрепяне на самооценката на учителите за използването на цифровите технологии, както и курсове за повишаване на уменията и други форми на професионално обучение за учители и обучители с цел да им се помогне да използват и внедрят в преподаването цифрови програми и инструменти²⁴. Разработване и разпространение на педагогически модули и ресурси за прилагане онлайн и на място, които да помогнат на учителите и обучителите да адаптират методите и практиките си на преподаване към подходите за смесено обучение²⁵, въз основа на техния опит и обратна връзка, и ангажиране с учителите и обучителите в използването на нови инструменти и материали, включително как да работят безопасно и по етичен начин в цифровата среда и как да окажат подкрепа на учениците да правят същото.

²² Препоръка на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот (ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1).

²³ LifeComp обхваща три взаимосвързани области на компетентност: „личностна компетентност“, „социална компетентност“ и „компетентност за придобиване на умения за учене“. Всяка област също включва по три компетентности: саморегулиране, гъвкавост, благосъстояние (лична област); емпатия, общуване, съвместна работа (социална област), ориентирано към растежа мислене, критично мислене и управление на ученето (област „умения за учене“). Компетентностите от LifeComp се отнасят за всички области на живота и могат да бъдат придобивани през целия живот чрез формално, информално и неформално образование.
<https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecomp>.

²⁴ На 5 октомври 2021 г. Европейската комисия стартира новия инструмент SELFIE за учители, който може да помага на преподавателите да планират изграждането на своите цифрови компетентности.

²⁵ Порталът за училищно образование вече включва някои ресурси за смесено обучение, посветени на учителите и обучителите.

- б) Засилване на акцента върху благосъстоянието и качеството на професионалния живот на учителите и обучителите, училищното ръководство и друг персонал в сферата на образованието с цел смекчаване на стреса и предотвратяване на бърнаута. Това може да включва: улесняване на достъпа до квалифицирани специалисти и услуги за психично здраве и подкрепа; насърчаване на разработването и/или организирането на партньорска подкрепа за смекчаване на стреса; както и осигуряване на по-големи възможности за обучение относно устойчивостта/психичното благосъстояние в програми за първоначална подготовка на учителите и продължаващо професионално развитие.

С цел подкрепа за възстановяването и дългосрочната подготвеност на учителите и обучителите:

- в) Внедряване на подходите за смесено обучение в програмите за първоначална подготовка на учителите²⁶ и продължаващо професионално развитие²⁷, което да помогне на персонала в сферата на образованието да адаптира учебния модел според професионалния си контекст, както и да му помогне да бъде компетентен в улесняването на ученето в различни среди на закрито и открито, инструменти и задачи.
- г) Осигуряване на достъп до експертни центрове и до подходящи ресурси за насочване и подобряване на подходите за смесено обучение. Подкрепяне на персонала в сферата на образованието и обучението да разработва подходи за смесено обучение в специфичния му контекст чрез обмени на персонал и партньорско обучение, създаване на силни училищни екипи чрез съвместно учене, мрежи, проекти за съвместна работа и общности на практикуващи специалисти.
- д) Разработване на насоки за нови подходи за оценка и изпити при завършване на обучението, включително онлайн, с подходящи инструменти за текущо и крайно оценяване, които са подходящи за различни равнища и различни среди на образование и обучение.

²⁶ Период на формално учене с цел придобиване на призната квалификация и възможност за назначаване като учител. Обикновено това се предлага от образователните департаменти в университетите или от независими институции за образование на учители (вж. речника в работния документ на службите на Комисията SWD (2021) 219 final).

²⁷ Ученето, в което специалистите участват на всеки етап от кариерата си за подобряване на своята практика (вж. речника в работния документ на службите на Комисията SWD (2021) 219 final).

- е) Насърчаване на персонала в сферата на образованието да участва в проучвателни проекти и научни изследвания, включително изпитване на използването на задачи в други учебни среди и използването на цифрови технологии в подкрепа на процесите на преподаване и учене.

4. Да подкрепят училищата чрез обмисляне на следните мерки:

Като пряк отговор на кризата:

- а) Осигуряване на инструменти и ресурси за подходите за смесено обучение, както и насоки за училищата за начините, по които те могат да бъдат използвани ефективно²⁸.
- б) Мобилизиране или назначаване на допълнителен персонал с цел осигуряване на повече време за индивидуална подкрепа в училище и в извънкласните дейности, ако е възможно.
- в) Подкрепяне на ефективни партньорства за инфраструктура и ресурси между различните доставчици на образование и обучение, включително от местни и регионални органи, бизнеса, професионалните асоциации, изкуствата, културното наследство, спорта, природата, висшето образование и научноизследователските институти, гражданското общество, сектора за образователни ресурси (включително технологии, издателска дейност и друго оборудване за учебната програма) и научните изследвания в областта на образованието.
- г) Подкрепяне на училищата при мониторинга и самооценката на техните стратегии и практики за приобщаване по отношение на подходите за смесено обучение и при предприемането на необходимите мерки за отстраняване на недостатъците, включително използването на инструменти на ЕС²⁹.
- д) Подобряване на разбирането на родителите, законните настойници и семействата за учебната среда, инструменти и задачи чрез систематична комуникация и насоки, без да се създава допълнителна тежест за тях.

²⁸ Инструментът SELFIE може да помогне на училищата да обмислят и да съберат факти за настоящото си положение и нужди. Инструментът се състои от модули и може да бъде адаптиран от всяко училище, за да се вземе под внимание неговият конкретен контекст.

²⁹ Европейският инструментариум за училищата „Насърчаване на приобщаващото образование и справяне с преждевременното напускане на училище“ предлага изобилие от ресурси и практически примери, както и инструмент за самооценка на училищата.

С цел подкрепа за по-дългосрочното възстановяване и подобряване на капацитета за организационна промяна:

- е) Инвестиране във високоскоростни интернет връзки в училищната и дистанционната учебна среда, от които зависи онлайн обучението, придружено от планове за поддръжка и модернизация на техническата инфраструктура.
- ж) Позволяване, когато е възможно и в съответствие с националното и регионалното законодателство и обстоятелства, на подходяща степен на автономност за вземане на решения на равнището на училищата (от училищните съвети, директорите, ръководството) с цел улесняване на иновациите, способността за реагиране и адаптирането спрямо местните и регионалните нужди.
- з) Подкрепяне на училищното ръководство, което има ключова роля в управлението на организационната промяна и непрекъснатия процес на подобряване, със специално професионално развитие и насоки за тяхната роля. Подкрепяне на училищата и свързаните с тях доставчици на образование и обучение при обмислянето на подходите за смесено обучение в техните процеси на стратегическо планиране и подобряване на училищата, което може да включва използване на инструменти за самооценка.
- и) Подкрепяне на диалога и работата в мрежа между редица заинтересовани страни, включително семействата, ангажирани в учене на място в училище и друга физическа среда и дистанционно обучение с цел да се създаде обратна връзка и да се черпят идеи за бъдещото развитие от различни източници. Това следва да включва и диалог, насоки и стратегии за защита на безопасността на децата и младите хора и за гарантиране на поверителността и защитата на техните данни, както и на тяхната сигурност и неприкосновеност на личния им живот в света на цифровите технологии.
- й) Използване, където е възможно, на част от вътрешния и/или външния преглед и механизмите за осигуряване на качеството на дадено училище за съчетанието от учебни среди и инструменти, като се включва оценка на/чрез други доставчици, различни от училищата.

5. Да се възползват изцяло от средствата и експертния опит на ЕС за реформи и инвестиции в инфраструктура, инструменти и педагогика, за да увеличат устойчивостта и подготвеността като готови за бъдещето училища, по-специално „Еразъм+“, Механизма за възстановяване и устойчивост, Европейския социален фонд плюс, Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), програма „Цифрова Европа“, „Хоризонт Европа“ и инструмента за техническа подкрепа.
6. Да инвестират в научни изследвания и мониторинг и оценка на предизвикателствата пред политиката и на въздействието на инициативите върху образователната екосистема с цел надграждане върху извлечените поуки и използване в бъдещи реформи на политиката, включително чрез надграждане на опита на учащите, както и на събраните данни, ако са налични, за разработването на най-добри практики и съобразени с нуждите решения с използване на изкуствен интелект за подобрени учебни програми.
7. Да вземат мерки и да проследяват изпълнението на настоящата препоръка, в съответствие с националните и регионалните системи за образование и обучение. Да вземат предвид, ако е целесъобразно, всички мерки в подкрепа на подходите за смесено обучение в националните планове за действие за изпълнение на Европейската гаранция за децата.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА, ПРИ НАДЛЕЖНО ОТЧИТАНЕ НА СУБСИДИАРНОСТТА И НАЦИОНАЛНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА,

1. Да подкрепи изпълнението на препоръката, като улесни взаимното учене и обmena между държавите членки и всички заинтересовани страни, при условие че бъдат въведени и допълнително разработени мерки, чрез:
 - i) Стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)³⁰;
 - ii) новия Европейски център за цифрово образование и новия структуриран диалог с държавите членки, които ще бъдат установени в рамките на Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. в подкрепа на сътрудничеството между различните сектори по отношение на цифровото образование;
 - iii) онлайн платформите и общностите на ЕС за образование и обучение, включително портала за училищно образование, онлайн общността eTwinning и Европейския инструментариум за училищата относно „Насърчаване на приобщаващото образование и справяне с преждевременното напускане на училище“.
2. Да подкрепи разработването на ресурси в сътрудничество с държавите членки, които да бъдат използвани на доброволна основа, като например:
 - i) основани на факти ръководства за модели на обучение и училищна организационна практика при подходите за смесено обучение, включително за възможните цифрови инструменти, подходите за оценка и валидиране на ученето, както и за защитата на данните, неприкосновеността на личния живот и безопасността онлайн;
 - ii) създаване и споделяне на висококачествено цифрово учебно съдържание, както и проучване на потенциала на европейската рамка за съдържание, предназначено за цифровото образование, която понастоящем се разработва от Комисията.

³⁰ ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр. 1.

3. Да подкрепи професионалното развитие и възможностите за обучение за учители, обучители и друг персонал в сферата на образованието чрез:
- i) популяризиране на масови отворени онлайн курсове (MOOK) относно подходите за смесено обучение за учителите, обучителите, училищното ръководство и обучителите на учители, поддържани от портала за училищно образование, както и на широкото използване на тези курсове за персонала в сферата на образованието в училищата;
 - ii) споделяне на добри практики от обмен между персонал, проекти и мрежи в рамките на „Еразъм+“, включително чрез онлайн общността eTwinning, бъдещата Академия за учители в рамките на „Еразъм+“ и центровете за високи постижения в областта на професионалното образование;
 - iii) популяризиране на новия онлайн инструмент SELFIE за учители, който да им бъде от помощ при обмисляне на цифровите им компетентности и планиране на бъдещо подобрене. Той се основава на инструмента SELFIE за цялостно цифрово планиране в училищата, което може да спомогне за подкрепа на подходите за смесено обучение, включително в ПОО.
4. Да работи с всички заинтересовани страни, включително доставчиците на софтуер и хардуер, по начините за подобряване на цифровата инфраструктура и инструменти и тяхното използване във връзка с образованието и обучението, и освен това да изтъкне значението на поверителността и защитата на данните в този контекст.
5. Да подкрепя инициативи за по-нататъшно развитие и насърчаване на приобщаващо и справедливо качествено образование и на възможности за учене през целия живот за всички, по-специално по отношение на приобщаването на учащи при разнообразни обстоятелства, които засягат техния достъп до определени учебни среди и инструменти, както и на приобщаването на тези, които се нуждаят от целенасочена подкрепа в учебния процес.

6. Да продължава подкрепата си за държавите членки в предприемането на реформи с цел подобряване на качеството и приобщаващия характер на системите за образование и обучение и да подкрепя тяхната цифрова готовност в съответствие с целите на Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.
7. Да предприеме мерки за разработването на подходи за смесено обучение в основното и средното образование, включително професионалното образование и обучение, в рамките на редовните доклади за напредъка по европейското пространство за образование и Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета

Председател
